

DIIS REPORT 2016: 09

NÅR UDLÆNDINGEBATTEN BLIVER SIKKERHEDSPOLITISK

Denne rapport er skrevet af Jakob Peter Witt, MSc., forskningsassistent på DIIS

DIIS · Dansk Institut for Internationale Studier
Østbanegade 117
2100 København
Tlf: +45 32 69 87 87
E-mail: diis@diis.dk
www.diis.dk

Layout: Lone Ravnkilde & Viki Rachlitz
Printet i Danmark af Eurographic
Forsidefoto: Scanpix Denmark, Sofie Amalie Klougart

ISBN 978-87-7605-849-4 (print)
ISBN 978-87-7605-848-7 (pdf)

DIIS publikationer kan downloades gratis eller bestilles fra www.diis.dk

© København 2016, forfatteren og DIIS

Indhold

Introduktion	5
Indvandringskritikken marcherer mod Borgen	10
Reaktioner på terror	16
Ekstraparlamentarisk aktivitet	21
Truslen fra enkeltpersoner	29
Højreekstrem vold i Europa	31
Ideologiske enmandshære eller voldelige tabere	33
Konklusion	37
Noter	40
Referencer	42

INTRODUKTION

Truslen fra islamistisk terrorisme fylder meget i den danske – og vestlige – debat og har, kombineret med et fokus på det øgede antal asylansøgere til Danmark, resulteret i en spill-over-effekt, der har betydet, at udlændingebatten til tider får et sikkerhedspolitisk skær. I denne kontekst er der fra flere sider blevet udtrykt frygt for en modreaktion; at de mest indvandringskritiske segmenter i samfundet vil røre på sig, potentielt via voldelig protest eller terrorisme. Omvendt agiteres der – ikke mindst netop fra det yderste højre – for, at tilstedeværelsen af markante holdninger fungerer som en "ventil", der forhindrer, at frustrationer kommer til et mere voldeligt udtryk. Indeværende rapport er ikke en kortlægning af den danske højrefløj, men et øjebliksbillede af hvordan den mest udtalte indvandrings skepsis kommer til udtryk blandt centrale aktører uden for Christiansborg. Rapporten består af tre dele; først en undersøgelse af, hvordan de nye, indvandringskritiske partier, der søger at stille op til Folketinget, benytter både strukturelle og kontekstuelle muligheder til at markere sig. I del to bevæger vi os uden for det parlamentariske system for at se, hvilke andre bevægelser der rører på sig på den yderste danske højrefløj. Disse to dele har til sammen til formål at undersøge, hvordan den mest udlændingekritiske stemme i Danmark kommer til udtryk og tager udgangspunkt i teorien om politiske mulighedsstrukturer, der muligvis kan bidrage til en forklaring af den relative udeblivelse af højreekstremistisk vold. I rapportens sidste del rettes fokus mod enkeltpersoner uden for organiserede grupper, og det diskuteres, på baggrund af studier af islamistisk terrorisme og højre-ekstremistisk vold i udlandet, om det giver mening at vurdere en potentiel voldelig trussel udelukkende baseret på studier af organiserede grupperinger, eller om truslen i lige så høj grad kan forventes at komme fra enkeltindivider, der fortolker en specifik diskurs.

Da Anders Breivik i 2011 gik til angreb på det norske samfund, var det med reference til en indædt modstand mod, særligt muslimsk, indvandring. Fra 2011 og frem til nu har indvandring kun indtaget en endnu mere markant plads i den offentlige debat. Siden billederne af migranter på de danske motorveje tonede frem på landets tv-skærme, har det øgede antal asylansøgere været centralt i den offentlige debat i Danmark. Ifølge Udlændingestyrelsen kom der i 2011 3.806 asylansøgere til Danmark. I 2015 var antallet steget til 21.225.¹ I en undersøgelse foretaget af Infomedia i maj 2016 finder man, at "danskerne har foretaget en markant højredrejning på flygtningespørgsmålet", og at 43 % af danskerne mener, at flygtningespørgsmålet er et af de vigtigste emner, som politikerne bør tage sig af (Infomedia 2016: 7).

Hvor der sjældent går en dag, uden at den offentlige debat vender de "radikaliserede islamister", har der dog indtil for nyligt mest af alt været stille omkring truslen fra højreekstremistiske miljøer, på trods af at eksempelvis Politiets Efterretningstjeneste betragter truslen som mulig:

” CTA [Center for Terroranalyse] vurderer, at stigende fokus på flygtninge og migranter blandt personer med tilknytning til politisk ekstremistiske miljøer eller med ekstremistiske sympatier kan øge truslen mod asylcentre, flygtninge og migranter samt berørte myndigheder. CTA vurderer, at truslerne kan have karakter af vold, brandstiftelse eller andre former for angreb. Angreb eller trusler mod flygtninge og migranter fra højreekstremister kan føre til modreaktioner fra islamister eller fra personer i det venstreekstremistiske miljø.² ”

At politikere og medier ikke beskæftiger sig med "truslen fra højre", har ændret sig i løbet af sommeren 2016. Centreret omkring "tonen i debatten" har en række politikere problematiseret potentialet for, at debatten om indvandring vil polarisere samfundet. Den hidtidige kulmination kom, da justitsminister Søren Pind i slutningen af august i et interview gav udtryk for, at ekstremister på begge sider – det vil sige både islamister og personer på den yderste højrefløj – kunne påvirke psykisk ustabile personer til at begå terror.³ Pind uddybede – efter kritik fra støttepartiet Dansk Folkeparti – at hans udtalelser ikke var møntet på Dansk Folkeparti, men på

de, der mener, at Vesten er i krig med Islam (og ikke kun dele af Islam); en holdning, som Pind ikke mener er repræsenteret i Folketinget (Pind på Facebook, 22-08-2016). Pind uddybede senere, at han eksempelvis mente formanden for Danskernes Parti, Daniel Carlsen.⁴

På nær én sag om en ung mand, der malede graffiti på et asylcenter og satte ild til centerets minibus, har sagerne om racistisk motiveret vold mod asylcentre- og ansøgere været udeblivende i en dansk kontekst.

Flere af vores nabolande har oplevet afbrændte asylcentre og voldshandlinger. I Sverige dræbte en ung mand to personer på en skole i Trollhättan, angiveligt med et racistisk motiv. I Tyskland var der i 2015 75 brandattentater mod asylcentre mod kun fem året forinden⁵, og i sommeren 2016 begik en ung mand massedrab i München, angiveligt inspireret af Anders Breivik⁶. Få dage inden "Brexit"-afstemningen blev labour-politiker og EU-fortaler Jo Cox myrdet af en person, der havde udvist interesse for nynazisme. Gerningsmanden ytrede angiveligt støtte til "Britain First", et indvandringskritisk parti på den yderste højrefløj, mens han begik sin ugerning.⁷ Men hvor befinder den danske, voldelige højrefløj sig i denne kontekst? På nær én sag om en ung mand, der malede graffiti på et asylcenter og satte ild til centerets minibus, har sagerne om racistisk motiveret vold mod asylcentre- og ansøgere været udeblivende i en dansk kontekst. Senest har der i august 2016 været et tilfælde af racistisk graffiti på en muslimsk efterskole. Hvor opsigtsvækkende sådanne sager end er, er de det (stadigvæk) i særdeleshed på grund af deres unikke karakter i en dansk kontekst. I en netop udgivet database over højre-ekstrem vold i Europa skal vi tilbage til 2005 for at finde Danmark repræsenteret og til 1992 for at finde en handling med døden til følge (Ravndal 2016). Databasen inkluderer kun de mest alvorlige hændelser, og dækker således ikke eksempelvis hærværk eller hatecrime. En anden undersøgelse (Koehler 2016) viser, modsat Ravndal, at højre-ekstrem vold er i fremgang – dog ikke specifikt i Danmark. Både brug og konstruktion af databaser er meget afhængigt af, hvad man ønsker at undersøge – og forventer at finde frem til. Indeværende rapport vil af samme årsag så vidt muligt tage udgangspunkt i kvalitative undersøgelser frem for kvantitative.

Tre niveauer

Hvor der tilsyneladende ikke har været en voldelig reaktion på tilstrømningen af flygtninge og migranter, har der til gengæld været vind i sejlene for partier, der inden for de parlamentariske rammer fokuserer på udlændingepolitikken. Danskernes Parti fremlagde d. 9. august 2016 en meningsmåling foretaget af Gallup, der viste, at 3,4% af de adspurgte vil stemme på partiet, og at yderligere 12,6% vil overveje det. Partiet, der selv regner med at blive opstillet til Folketinget inden for kort tid, tolkede dette som et bevis for, at deres muligheder for ikke alene at stille op, men også at komme ind i Folketinget, er gode. Et andet indvandringskritisk parti, Nye Borgerlige, nåede i slutningen af september 2016 det fornødne antal vælgererklæringer og er dermed klar til et kommende Folketingsvalg. I første del af denne rapport undersøges disse politiske partier i konteksten af et øget fokus på både truslen fra terrorisme og udlændingebatten. Er der tale om, at partiernes succes er påvirket af disse faktorer, og at partierne kanalisere det mest indvandrerkritiske segment af den danske befolkning ind i den parlamentariske arena? Denne del roterer omkring teorien om politiske mulighedsstrukturer og gennemgår, hvordan disse nye partier benytter deres position som opposition til at kritisere de etablerede partier – i særdeleshed Dansk Folkeparti – og deres respons på terrortruslen og den øgede indvandring. Det centrale for denne undersøgelse er, hvorvidt en sådan parlamentarisk deltagelse mindsker risikoen for voldelig protest. At dette skulle være tilfældet, er netop et yndet argument for partier med en hård udlændingepolitisk profil, der påpeger, at det er et spørgsmål om ytringsfrihed, og at alternativet til en bramfri debat kan være, at personer med disse holdninger tyer til vold. Eksempelvis udtalte udlændingeordfører for Dansk Folkeparti, Martin Henriksen, i DR2s "Debatten" i september 2016, om netop den tilspidsede tone i udlændingebatten, følgende:

” Hvis folk bliver frustrerede, hvis folk føler, der ikke bliver lyttet til dem, så har vi jo desværre set eksempler på, at så forsøger de at komme til orde på ulovlig vis (...) Det kan være nogen, der føler sig ansporet til eksempelvis at begå hærværk [mod asylcentre] eller andre ting som ikke er i orden.⁸ ”

For at undersøge, om eventuelle mulighedsstrukturer, der fordrer fremgang for udlændingekritiske partier, virkelig kan forklare den relativt lave frekvens af højreekstrem vold i Danmark, bevæger rapporten sig i anden del uden for den parlamentariske deltagelse for at undersøge, hvilke grupper der ellers er aktive, og frem for alt hvordan de er det. De seneste år har vi både oplevet grupper, der ikke

mener, at parlamentarisk deltagelse er vejen frem, og deciderede borgerværn, der reagerer på en opfattelse af, at statens rolle som eneste legitime voldsudøver har slået fejl. Men er det ensbetydende med "politisk vold"?

Sidste del fokuserer på enkeltindivider, og stiller – baseret på empiriske eksempler på både højre-ekstrem og islamistisk vold – spørgsmålet om, hvorvidt vold overhovedet bør forventes at udspringe fra mere eller mindre organiserede grupperinger? Endvidere belyses det, hvordan samfundet har en tendens til at tillægge islamistisk vold en særlig, politisk betydning og modsat ignorere det politiske aspekt af racistisk motiveret vold.

Afgrænsninger

En vurdering af det voldelige potentiale fra det yderste højre kan ikke favne alle aspekter inden for det givne format. Derfor vil indeværende rapport kun i ganske begrænset omfang beskæftige sig med højreekstremismens historie i Danmark, ligesom den – relevante – komparative analyse af det danske samfund over for eksempelvis vores skandinaviske naboer heller ikke vil indgå. Derfor er formålet med rapporten heller ikke at nå frem til en endelig konklusion eller kausal sammenhæng mellem eksempelvis fremkomsten af stærkt indvandringskritiske partier og en lav frekvens af højreekstremistisk vold. Formålet er, derimod, at belyse nogle af de mest markante tendenser i det nutidige, danske samfund og vurdere nogle af de argumenter, der oftest ytres. Fokus er på de partier og grupper, der – endnu – ikke er repræsenteret i Folketinget.

Fremgangsmåde

Denne rapport er baseret på data fra flere forskellige kilder. Første del er først og fremmest baseret på interviews med tre ledende skikkelser på den nye, indvandringskritiske "fløj": partileder fra Danskernes Parti, Daniel Carlsen, formand for Dansk Samling, Morten Uhrskov, og næstformand for Nye Borgerlige, Peter Seier Christensen. Derudover har diverse tekster fra partiernes hjemmesider fungeret som baggrundsmateriale. Endelig er en stor del af eksemplerne på de forskellige kampagner hentet fra de sociale medier; dels fra partiledernes personlige Facebook-sider, dels partiernes Facebook-sider. I det omfang, at de "gamle" medier har beskæftiget sig med emnet og partierne, er dette også inkluderet i datamængden. Del to er i høj grad baseret på diverse bevægelsers egne hjemmesider og indgående arbejde med at følge aktivitet på de sociale medier samt interaktionen imellem diverse grupper. Sidste del trækker i højere grad på litteratur inden for faget, en række rapporter og databaser samt tidligere udgivelser fra DIIS.

INDVANDRINGSKRITIKKEN MARCHERER MOD BORGEN

Indledningsvist vil de mest centrale aktører i det mest indvandringskritiske segment af dansk politik blive introduceret, inden deres reaktion på den samtidige kontekst kan analyseres.

Danskernes Parti

Det måske mest velkendte udlændingekritiske parti er Danskernes Parti, som i særdeleshed er kendt for personen i spidsen – Daniel Carlsen. Partiet blev stiftet i 2011 af Carlsen, der på det tidspunkt var kendt fra sin tid i Dansk Nationalsocialistisk Bevægelse (DNSB). Carlsens fortid har både medvirket til en eksponering men også en stigmatisering, der betyder, at han konstant skal forholde sig til sin fortid (Carlsen, foredrag 2016). Danskernes Parti skiller sig ud fra andre ved deres omfattende hjemsendelsesprogram. Dette indebærer, at man hjemsender alle ikke-vestlige udlændinge med en rate på 14.000 om året i 30-40 år (Danskernes Parti 2015; 7). Ikke-vestlige dækker over alle, der ikke har familiær tilknytning (gift eller børn/forældre) til etniske danskere. Hjemsendelsesprogrammet er helt centralt for Danskernes Parti og ifølge partileder Daniel Carlsen en væsentlig årsag til, at de ikke samarbejder med andre indvandrerkritiske partier, da man ikke vil gå på kompromis (samtale m. Daniel Carlsen, 18/4/2016). Danskernes Parti repræsenterer det mest yderliggående indvandringskritiske parti og er relativt isoleret, selv blandt disse partier. Både samtaler med Daniel Carlsen og ledelsen i henholdsvis Nye Borgerlige og Dansk Samling bekræfter, at der ingen interesse er fra de andre partier i at blive associeret med Danskernes Parti, og i alle tilfælde bliver både partiets politik og formandens fortid nævnt som tungtvejende årsager. Partiet meddelte d. 9. august 2016, at de "var på vej i Folketinget" og var svært optimistiske på grundlag af den tidligere omtalte meningsmåling. Samtidig kunne man dog ikke komme med et præcist tal på, hvor mange vælgererklæringer man havde samlet, men at man havde 19.000 hensigtserklæringer.

Nye Borgerlige

Nye Borgerlige er det seneste skud på stammen af partier, der kører kampagne på spørgsmålet om indvandring, og partiet offentliggjorde d. 22. september 2016, at man var nået i mål med indsamlingen af vælgererklæringer og dermed parat til et kommende folketingsvalg. Partiet – i særdeleshed i skikkelse af formand Pernille Vermund og næstformand Peter Seir Christensen – har således med en meget effektiv kampagne overhalet Danskernes Parti, der har været i gang noget længere. Nye Borgerlige har fokus på værdipolitik, nationalt fællesskab, og liberal økonomisk

politik. Sagt med egne ord vil man "sænke skattetrykket, stramme udlændingepolitikken og tage et utvetydigt opgør med EU og de konventioner, der begrænser vores folkestyre."⁹ Dog er det særligt partiets syn på Dansk Folkepartis flygtninge- og indvandrerpolicy som værende for "blødsøden" samt kontroversielle forslag som placeringen af væbnede soldater ved grænsen, der har været centralt i mediernes dækning af partiets opstillingskampagne.¹⁰ At Nye Borgerlige tager afstand fra Danskernes Parti, blev tydeligt i slutningen af august 2016, hvor formand Pernille Vermund kom i stormvejr for at have udtrykt sympati med en barndomsveninde, der arbejder for at reformere Islam. Mange reagerede med skuffelse på de sociale medier, hvortil Vermund udtalte til Berlingske: »Når valget er udskrevet, er jeg ikke herre over, hvem der stemmer på Nye Borgerlige og af hvilke årsager. Men jeg tror, det kan være meget godt at få sat foden ned og gøre det tydeligt, at vi ikke er Danskernes Parti. Vi vil bekæmpe Islams indflydelse, ikke tvangsdeportere muslimer. Det er bedre at gøre klart nu end at sidde i Folketinget, mens en masse forventer, vi skal levere noget, som aldrig har været vores politik.«¹¹

Outsiderne

Dansk Samling har eksisteret som parti siden 1936, men dets nuværende værdigrundlag er fra 2010. Hvor Nye Borgerlige definerer sig selv som konservative, tager Dansk Samling afstand fra alle 'ismer', men kan dog på mange parametre betragtes som liggende værdimæssigt tæt op ad Nye Borgerlige – om end det fremstår noget mere reaktionært og "gammeldags". På nuværende tidspunkt virker det højst usandsynligt, at Dansk Samling vil blive opstillet til Folketinget, hvorfor de i mindre grad vil blive inddraget.

Der er yderligere to politiske grupperinger/partier, der er værd at nævne, hvoraf den første fremstår klart størst: Stop Islamiseringen Af Danmark (SIAD eller "Partiet SIAD"). SIAD kan mest af alt betragtes som en social bevægelse, der forsøger sig som politisk parti, og som nu samler vælgererklæringer sammen med Fremskridtspartiet. Bag SIAD står Anders Gravers Pedersen, der er en ledende skikkelse i den såkaldte internationale anti-jihad bevægelse. På trods af over 10.000 'synes godt om'-tilkendegivelser på Facebook fremgår det fra samme kilde, at man har haft svært ved at samle 100 personer til en stort opslået demonstration og derfor har været nødsaget til at aflyse. Fornemmelsen af, at SIAD i høj grad er et fænomen, der eksisterer på internettet, bekræftes af samtaler med ledelsen af Danskernes Parti, Nye Borgerlige og Dansk Samling. Ingen af de tre nævnte betragter SIAD som reelle

konkurrenter, og de var knapt opmærksomme på, at SIAD samler vælgererklæringer. Senest har SIAD forsøgt at forny sig som et borgerværn, der går under navnet Dansk Modstand og Selvforsvar.

Som nævnt samler SIAD vælgererklæringer sammen med Fremskridtspartiet, som historisk set har spillet en stor rolle for kritik af – særligt muslimsk – indvandring til landet. Dog må man på baggrund af en hjemmeside, der ikke opdateres og en ikkeeksisterende stemme i medie billedet, konkludere, at partiet er decimeret og kan betragtes som en minimal spiller, hvorfor denne rapport ikke vil beskæftige sig nærmere med Fremskridtspartiet. Folkebevægelsen "Frit Danmark" indsamler ligeledes, ifølge deres hjemmeside, vælgererklæringer sammen med Fremskridtspartiet, om end det er uvist om dette stadig reelt foregår. Frit Danmark vil blive behandlet yderligere i del 2.

Politiske mulighedsstrukturer

En mulig forklaring på, at vi i Danmark kun har oplevet minimal højreekstremistisk vold, kan findes i teorien om politiske mulighedsstrukturer. Den centrale tese i teorien går på, at graden af protester i et samfund hænger sammen med, hvor åbent eller lukket dette samfund er. I begge ender af spektret vil man opleve, at der kun finder en begrænset mængde protest sted; i et diktatur er risiciene forbundet med protest for store, i et helt åbent samfund kanaliseres utilfredsheden ind i det politiske system. Det er altså i "midten", i et samfund, der både besidder elementer af åbenhed og lukkethed, at man vil opleve protest (Lindekilde og Olesen 2015: 51). Hvis det er muligt for eksempelvis indvandringskritiske partier at tage del i det politiske system uden at møde for meget modstand, vil det altså potentielt dæmme op for tilhængere af denne kurs' tilbøjelighed til at markere sig ved voldelige protester. Denne tilgang må nødvendigvis have en opfattelse af protest eller politisk aktivisme som et nulsumsspil: hvis der er øget aktivitet inden for det parlamentariske system, vil det resultere i mindre aktivitet – muligvis voldelig – uden for systemet. Denne nulsums-tese må samtidig betyde, at politisk vold sker i afmagt, som resultatet af, at man ikke har haft en opfattelse af, at de fredelige kanaler stod til rådighed. I denne rapport vil "nulsums-tesen" blive undersøgt, i første omgang ved at vurdere hvorvidt disse muligheder er til stede i Danmark, og hvordan de kommer til udtryk.

Strukturelle muligheder i Danmark

For at blive opstillet til et Folketingsvalg i Danmark skal man seneste femten dage før dette valg anmelde opstillingen til social- og indenrigsministeriet og samtidig aflevere vælgererklæringer fra, hvad der svarer til 1/175 af det samlede antal afgivne stemmer ved forrige valg. Dette svarer i 2016 til omkring 20.000 vælgererklæringer. På trods af, at der har været en del kritik af systemet, der skal facilitere indsamlingen og registreringen af disse vælgererklæringer, må systemet alt andet lige betragtes som gennemsigtigt og ligetil. Der er ingen strukturel delegitimering af partier baseret på deres holdninger; er et parti lovligt, kan det stille op til Folketingsvalget, forudsat at en tilstrækkelig andel af den stemmeberettigede befolkning udtrykker opbakning til, at det stiller op. Dette indtryk understreges af historien om Danskernes Parti. Ifølge Carlsen har partiet svært ved at få adgang til medierne og bliver som oftest kun omtalt negativt og ikke som en seriøs, politisk aktør. Formanden for partiet mener altså, at der i medier og blandt politiske konkurrenter er en tendens til at forsøge at marginalisere Danskernes Parti. Alligevel er partiet i fuld gang med at indsamle de nødvendige vælgererklæringer for at blive opstillet til Folketinget. De strukturelle omstændigheder er altså til stede, og det er nu op til partiet selv at sikre sæderne i Folketinget.

At det parlamentariske system i Danmark er tilgængeligt for de fleste, er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at alle er overbevist om, at de strukturelle muligheder er gunstige. Formand for SIAD, Anders Gravers Pedersen, er en hyppig kritiker af både "løgnerpressen" og den "dansk/muslimske samarbejdsregering". Gravers og SIAD er blevet forbudt at benytte en Muhammedtegning, hvilket har ført til, at man føler, at man har været udsat for en "skinretssag"¹². På trods af historier som denne – af hvilke der uden tvivl er flere – må det objektivt vurderes, at det danske politiske system er aldeles åbent og tilgængeligt.

Diskursive mulighedsstrukturer

Noget tyder imidlertid på, at det ikke kun er strukturelle muligheder, der byder sig til for partier som Danskernes Parti, men også mere kontekstuelle, diskursive muligheder, der taler for, at indvandringskritiske partier opnår større succes end tidligere. Diskursive mulighedsstrukturer kan mobiliseres – eller udnyttes – til at fremme en sag (Lindekilde og Olesen 2015: 90-91). Ligesom et åbent samfund udgør en politisk mulighedsstruktur, der giver indvandringskritiske partier mulighed for at ytre sig, kan der således være diskursive muligheder – om end muligvis midlertidige – der giver bedre betingelser for, at partierne vil opnå resonans med deres budskaber.

Noget tyder på, at sådanne diskursive muligheder netop nu er til stede, og at de stærkt indvandringskritiske partier står i en situation, hvor de har mulighed for at opnå resonans med deres budskaber. Ud over at debatten om indvandring, som nævnt, fylder meget i den offentlige debat, er der, i lyset af en række terroranslag begået under i islamismens navn, opstået en mulighed for at gøre debatten om indvandring til en debat om sikkerhed. Daniel Carlsen siger meget direkte når adspurgt: "Terrorisme – er det et indre sikkerhedsspørgsmål, altså forsvars- og militærpolitisk spørgsmål, eller er det et udlændingepolitisk spørgsmål?" (Carlsen interview, 2016) Denne sammenkædning mellem udlændingepolitik og sikkerhed er ivrigt benyttet af de nye, indvandringskritiske partier. Hvor Nye Borgerlige mestendels benytter den til en fortælling om den generelle utryghed i landet, med fokus på kriminalitet, er særligt Danskernes Parti fokuseret på usikkerhed i form af terrorisme og er ikke bleg for at give hele "det multikulturelle samfund" skylden for specifikke terrorangreb.

Terrorisme – er det et indre sikkerhedsspørgsmål, altså forsvars- og militærpolitisk spørgsmål, eller er det et udlændingepolitisk spørgsmål?

Når terrorangreb begås af flygtninge eller indvandrere, kan de bruges til at bekræfte de argumenter, som personer som Daniel Carlsen har fremført i flere år, og dette giver ham samtidig mulighed for at nå nye modtagere. Jo mere synlig et emne er i den offentlige diskurs, desto større sandsynlighed er der for, at emnet vil sprede sig yderligere i offentligheden (Koopmans og Olzak 2004: 203). Et parti, der ellers ofte oplever fordømmelse og stigmatiseres, fremstår mindre skingert, når andre end de "sædvanlige loonies" (Carlsen interview) italesætter de problemstillinger, som Danskernes Parti beskæftiger sig med.

Eksempelvis terrorangrebet i november 2015 i Paris, hvor det kom frem, at to af gerningsmændene var kommet til Europa via Grækenland under dække af at være flygtning (Europol 2016: 7), får Danskernes Partis fremstilling af flygtningedebatten til at fremstå mindre grebet ud af luften. Når en højtstående militærchef forklarer, hvordan IS benytter flygtningeruter til at 'sprede sig som kræft', kunne Daniel Carlsen ikke have fundet en bedre formulering selv¹³.

Disse diskursive muligheder kan også forstås i lyset af enhver sags behov for at fremstå empirisk troværdig. Politisk mobilisering vil ikke have nogen effekt, hvis den fremstår som værende uden nogen form for empirisk troværdighed (Lindekilde og Olsen 2015: 88). Måske endnu vigtigere så giver disse situationer partier som Danskernes Parti en mulighed for at distancere sig fra de etablerede partier.

På behørig afstand af Christiansborg-eliten

"Politikerlede" var i år 2015 på en liste over toneangivende ord¹⁴, og mistilliden til de folkevalgte politikere er på det laveste niveau i 25 år¹⁵. Der er, ikke overraskende, rift om at skille sig ud fra Christiansborg og de her tilhørende karrierepolitikere. Dette er i særdeleshed tilfældet hos nye partier, der skal retfærdiggøre over for vælgerne, at der er behov for netop dem i den offentlige debat.

På trods af, at Dansk Folkeparti i den brede befolkning er kendt som partiet med den stramme udlændingepolitik, er det, i særdeleshed hos Danskernes Parti, netop Dansk Folkeparti, der bliver fremstillet som den helt store skurk. Daniel Carlsen mener, at Dansk Folkeparti giver befolkningen en 'falsk beroligelse', der har til formål at "dræne oppositionen eller muligheden for en opposition" (Carlsen interview, 2016). Selv Socialdemokratiet er, ifølge Carlsen, bevidste om, at befolkningen ønsker en stram udlændingepolitik, og forsøger derfor at skabe et billede af, at man fører en sådan. Dansk Folkepartis vælgerskare må samtidig betragtes som stedet, hvor Danskernes Parti skal gøre sig forhåbninger om at hente vælgere, hvilket Daniel Carlsen anser for at være overvejende sandsynligt grundet en "dyb utilfredshed i DFs bagland"(ibid). Ligeledes udtrykker Peter Seier Christensen fra Nye Borgerlige, at man forventer, at en væsentlig del af fremtidige vælgere skal komme fra netop Dansk Folkeparti (interview).

Som det har været nævnt, har der de seneste år været et enormt fokus på udlændingepolitik, og i takt med at flygtningespørgsmålet er strøget til tops i den offentlige debat, har de fleste partier foretaget en skærpelse af deres udlændingepolitiske profil. Man kan argumentere for, at Dansk Folkeparti "angribes" fra to sider. Fra "venstre" har de to store partier, Socialdemokraterne og Venstre, begge lagt en hårdere kurs på det udlændingepolitiske område¹⁶. Samtidig er der de nye partier, der går til valg på, at Dansk Folkeparti har solgt ud og netop er blevet en del af "det etablerede", som ikke fører en hård nok udlændingepolitik. Denne dobbelte flanke er muligvis en fordel for de små ny. Hvis der efterspørges en hårdere udlændingepolitik, og de, der traditionelt har stået for denne, dvs. Dansk Folkeparti, betragtes som ét af

de partier, der er for bløde, giver det plads til "højre". Jo strammere Dansk Folkepartis kurs opfattes, desto mindre plads vil der være til et eller flere partier, der vil stramme yderligere (Norris 2005: 192-193). Selvom der i virkeligheden nok er tale om, at de etablerede partier alle har strammet, kan det fremstilles som om, at Dansk Folkeparti er blevet forbandet af deres egen succes, og at deres indflydelse har lammet deres evne til at føre en reelt stram udlændingepolitik, idet de ikke skiller sig tilstrækkeligt ud fra de øvrige partier på Christiansborg.

Dette kommer til udtryk, hvis man betragter, hvordan de nye partier adskiller sig fra de etablerede Christiansborg-partier – inklusive Dansk Folkeparti – når de reagerer på terrorangreb.

REAKTIONER PÅ TERROR

I kølvandet på terrorangrebet i København i februar 2015 agiterede Daniel Carlsen endnu engang for hjemsendelser, udpegede både medier og politikere som skurke og spillede på frygten for at blive det næste offer:

” Vi skal fjerne truslen mod Europa fra europæernes jord. Vi skal have sendt terrortruslerne ud af vort land og ud fra vort kontinent. Og terrortruslerne kan ikke screenes ud fra de mange øvrige ikke-vestlige, der heller ikke hører til her. Vi skal stoppe med at lade os bedrage af skurkene fra pressen, det politiske etablissement og "det internationale samfund", som intet godt vil os. Vi har et alternativ. Og det må vi gribe. Inden du bliver det næste offer.¹⁷ ”

Terror er altså, ifølge Carlsen, en konsekvens af den førte politik, og terroristen er umulig at adskille fra den fredelige, ikke-vestlige borger med den konsekvens, at Danskernes Partis ønskede politik er den eneste, der kan sikre den "danske befolkning" i mod truslen fra de udefrakommende.

Kiggede man mod Dansk Folkeparti i håbet om en lignende, konfronterende retorik, var det forgæves. På årsdagen for angrebet opfordrede Dansk Folkepartis retsordfører, Peter Skaarup, eksempelvis til mere skydetræning, ordentlige våben og skudsikre veste til politiet og bedre mulighed for, at efterretningstjenesterne skal kunne overvåge kommunikation (DF 2016). Ikke et ord om Islam eller grænsekontrol. Selvom Dansk Folkeparti i andre skriv uddyber deres holdninger og

blandt andet foreslår, at man lukker moskeer, der er kendt for at "radikalisere", er det en grundlæggende præmis, at integration kan lykkes, og at det rette antal skal findes: "Grundlæggende handler det nemlig også om, hvorvidt vi sikrer en indvandringspolitik, der gør det muligt at integrere dem, der kommer." (DF 2015a) Altså benytter Dansk Folkeparti også lejligheden til at belyse problemer ved den førte udlændingepolitik, men kommer med en væsentligt anderledes løsning, end det er tilfældet med eksempelvis Danskernes Parti.

Et helt afgørende punkt, hvorpå begge partier – Nye Borgerlige og Danskernes Parti – og Dansk Folkeparti for alvor er forskellige, er fordelingen af ansvar; kan man tilskrive andre end gerningsmændene selv et ansvar for et udført terrorangreb?

Efter angrebet på Krudttønden skrev formand for Dansk Folkeparti, Kristian Thulesen Dahl: "Ansvaret for weekendens terror påhviler terroristen alene og så dem, der har hjulpet ham eller påvirket ham til at begå sin blodige og modbydelige terror." (DF 2015b). Selvom han senere i samme tekst nævner, at angrebet giver grund til at diskutere ting som grænsekontrol og integration, er det helt grundlæggende anderledes end Nye Borgerlige, Dansk Samling og Danskernes Parti, der alle tre lægger ansvaret hos de regerende partier – i større eller mindre grad.

Ikke overraskende er Danskernes Parti de mest direkte, også når det gælder om at placere et ansvar for truslen fra terrorisme. Adspurgt om, hvilket ansvar de etablerede partier har for terrorangreb, anfører Daniel Carlsen, at der "ikke ville have været et Bruxelles, et Paris, København, uden den udlændingepolitik vi har ført" (Carlsen Interview 2016). Han fortsætter:

” Og det er et ansvar som udelukkende ligger på dem, der er ansvarlige for, og accepterer, og ikke gør oprør mod, den udlændingepolitik, der bliver ført. Og når man er blevet valgt ind i et politisk embede, så har man ikke bare en underskrift på et stykke papir som ansvar, man har blod på hænderne, når man accepterer det her, for det er jo noget, der er så åbenlyst en konsekvens af, hvad der sker, og selvom man skulle påberåbe sig, at det jo ikke var intentionen, og det var det helt sikkert heller ikke, det vil jeg aldrig påstå. ”

Ikke alene bliver regeringspartier beskyldt for at have blod på hænderne, ærkerivalerne fra Dansk Folkeparti bliver nævnt – om end implicit – som et parti, der "ikke gør oprør". Således fremstår terrorangreb som en direkte konsekvens af, at Danskernes Partis politik ikke bliver ført ud i livet. Netop inkluderingen af Dansk Folkeparti i gruppen af partier, der bærer skyld, er sigende for den position, som særligt Danskernes Parti har indtaget, og som Dansk Folkeparti modvilligt har sluppet – oppositionen, der taler dunder mod det etablerede samfund. På trods af, at Dansk Folkeparti endnu ikke har været i regering, har partiet nu ad to omgange været parlamentarisk grundlag og således lagt stemmer til beslutninger, heriblandt om udlændingepolitikken. Dette gør Danskernes Parti i stand til at fremstille Dansk Folkeparti, ikke alene som havende en for slap udlændingepolitik, men for direkte at have skyld i de konsekvenser, som man mener, at den førte politik har haft.

Helt så direkte er Nye Borgerlige ikke, selvom Vermund, som beskrevet, mener, at politikerne "udsætter danskerne for fare" ved at føre den førte politik. Nye Borgerlige understreger dog, at denne fare i højere grad skal forstås som generel usikkerhed, og altså ikke blot truslen fra terrorisme.

Struktur og kontekst udgør gunstig mulighed

Der tegner sig et billede af, at der netop nu er en kombination af både strukturelle og kontekstuelle faktorer, der gør det muligt for indvandringskritiske partier at opnå resonans med deres budskaber inden for rammerne af det parlamentariske system. Overordnet set er der i Danmark nogle strukturelle politiske muligheder, der gør det muligt at organisere sig politisk, næsten uanset hvilket budskab man ønsker at sprede. På trods af, at Daniel Carlsen til undertegnede brugte lang tid på at forklare, hvor besværlig processen omkring indsamling af vælgererklæringer er, ændrer det ikke på grundpræmissen: det har været muligt for Carlsen, Vermund og Uhrskov at søge den nødvendige folkelige opbakning, der kræves for at blive opstillet til Folketinget. Ingen har forsøgt at bremse dem, og i tilfældet Nye Borgerlige er man ligefrem blevet budt velkommen af en række partier fra Blå Blok, eksempelvis fra Dansk Folkeparti, der mener, at Nye Borgerlige vil gøre det muligt for DF at føre en strammere kurs på udlændingeområdet. Formand for Konservative, Søren Pape Poulsen, satte på sin Facebook-profil netop ord på, at partiets opstilling var et resultat af demokratiets effektivitet:

” Det er under alle omstændigheder godt, at vi har et demokrati, hvor der er plads til mange partier og også til holdninger så som Nye Borgerlige, Danskernes Parti og Dansk Samling – også selv om det ligger langt fra vores konservative ståsted. ”

Selvom Daniel Carlsen, ifølge ham selv, møder en del modstand, stilles der ikke spørgsmål ved partiets demokratiske ret til at deltage i debatten. Altså må Danmark på det strukturelle niveau betegnes som et åbent samfund, hvilket bør fordre, at protester kanaliseres gennem det politiske system. Ud over den strukturelle mulighed i et åbent samfund, er der nogle mere kortvarige, kontekstuelle betingelser, der giver en forklaring på, at hele to indvandringskritiske partier muligvis står til at blive opstillet til Folketinget. Der er muligvis tale om, at der er opstået et diskursivt vakuum "til højre" for de etablerede partier – i særdeleshed Dansk Folkeparti – på flygtninge- og indvandringsområdet, hvilket har betydet, at der er plads til partier som Danskernes Parti og Nye Borgerlige til at markere sig med deres politikker, ikke mindst i deres reaktioner på terrorangreb.

Dette tomrum lader imidlertid ikke til at være gået næserne forbi Danmarks næststørste parti. Særligt efter den blodige juli måned 2016, hvor der forekom en række hændelser i Frankrig og Tyskland, der blev udråbt som terrorangreb, har Dansk Folkeparti tilsyneladende – bevidst eller ubevidst – forsøgt at lappe hullet til højre. Efter "terror sommeren 2016"¹⁸ agiterede flere profiler fra DF nu for, at man skulle indføre et totalt stop for muslimsk indvandring til Danmark i en årrække. Dette er et markant skift, idet man nu pludselig accepterer tesen om, at færre muslimer i landet mindsker risikoen for terrorisme – et argument, man tidligere har skullet kigge mod Daniel Carlsen for at få fremført.

Inden for teorien om politiske mulighedsstrukturer arbejder man med, at et åbent samfund har mindre risiko for at opleve voldelige protester. Der er både strukturelle og kontekstuelle argumenter for, at det yderste højre i Danmark får afløb for deres holdninger gennem parlamentarisk parti-politik, hvilket muligvis betyder, at personer, der er utilfredse med den førte udlændingepolitik, vil engagere sig ikkevoldeligt. Dette er baseret på en tese om, at politiske mulighedsstrukturer kan fordre, at protest kommer til udtryk på én måde frem for andre, alt efter hvordan et samfund er indrettet. Teorien taler altså for, at der er mindre risiko for, at vi vil opleve vold fra

det mest indvandringskritiske segment, da der er rig mulighed for at komme til udtryk med den holdning via det parlamentariske system. Selvom vi – særligt i forbindelse med terrorangreb – oplever en meget hård retorik fra disse nye partier, må det bemærkes, at de alle accepterer demokratiets spilleregler. Teorien er dog ikke underbygget, blot fordi vi har dokumenteret, at der er visse muligheder for indvandringskritiske partier netop nu, der gør deres forhold særligt gunstige.

Frygten for den fremtidige vold

”

Som en del af sit skruppelløse bedrageri undlod nationalsocialismen at afsløre, hvor radikale dens mål var, før verden var hærdet. Den gik med vilje forsigtigt frem: altid kun en lille dosis, og så en lille pause, altid kun en enkelt pille, og så et øjeblikks vente for at se, om den mon havde været for stærk, og om verdenssamvittigheden kunne tåle endnu en dosis. ”

Stefan Zweig, En Verden af i går.

Stefan Zweigs efterrationalisering af, hvordan Nationalsocialismen fik kastet verden ud i endnu en verdenskrig, illustrerer meget af den frygt, der betyder, at Danskernes Parti bliver mødt med stor modstand og forargelse. Alene Carlsens fortid vækker dystre minder, men derudover ligger der i Danskernes Partis program nogle løfter, som ikke kan indfries uden vold. Tvungne hjemsendelser kan, pr. definition, ikke foregå på frivillig basis. Selvom denne vold, hvis partiet en dag skulle komme til magten, ville være sanktioneret af staten, er det netop frygten for, at man ved at lukke "radikale" holdninger indenfor, har inviteret en gæst, der vil føle sig mere og mere hjemme, indtil han til sidst har overtaget hjemmet. Frygten for, at visse holdninger vil lede til institutionel vold, må imidlertid betragtes som en del af demokratiets grundlæggende præmisser: hvis frygten for, at nogle personer eller grupper ikke viser deres sande intentioner, får lov til at styre lovgivningen, tager vi første skridt mod at underminere demokratiets fundament. Denne type vold, hvor interessant den end er, vil ikke blive dækket yderligere i denne rapport. Omvendt er det, ikke mindst baseret på tidligere tilfælde af højre-ekstrem vold, relevant at vurdere, hvordan disse stærkt indvandringskritiske partier muligvis bliver benyttet som inspiration af andre. At sådan holdninger, der skaber en fortælling om en "fremmed", et "dem og os"¹⁹, muligvis kan inspirere andre til at handle voldeligt, vil danne grundlag for resten af indeværende rapport.

EKSTRAPARLAMENTARISK AKTIVITET

At tolke den angivelige succes for partier som Nye Borgerlige og Danskernes Parti som et tegn på, at vi i Danmark med sikkerhed går fri for højre-ekstrem eller racistisk motiveret vold, ville både være naivt og overfladisk. Det må tages til efterretning, at der er en frygt for, at større eksponering af stærkt indvandringskritiske holdninger muligvis kan medvirke til en spredning eller ligefrem en vækkelse af holdninger, der i sidste ende kan føre til voldshandlinger. Denne frygt er så at sige baseret på den modsatte tese end "nulsumsspillet". I stedet for gå ud fra, at parlamentarisk deltagelse mindsker risikoen for voldelig protest, frygter man, at den øgede eksponering af "ekstreme" holdninger kan tilskynde til vold. For at undersøge denne tese vil det følgende fokusere på de grupper og bevægelser, der ikke har fundet det tilstrækkeligt – eller muligt – at komme til udtryk gennem det parlamentariske system.

Det må tages til efterretning, at der er en frygt for, at større eksponering af stærkt indvandringskritiske holdninger muligvis kan medvirke til en spredning eller ligefrem en vækkelse af holdninger, der i sidste ende kan føre til voldshandlinger.

Når befolkningen tyr til selvtægt

I september 2016 gennemførte Danskernes Parti en politisk aktion, der havde til formål at skabe opmærksomhed omkring partiet og dets politik, men som understregede den bekymring, nogle har for partiets intentioner. Medlemmer af partiet gik på gaden i Haderslev og uddelte såkaldte "asylsprays" – en symbolsk handling, der

havde til formål at belyse, at partiet ønsker at lovliggøre brugen af pebersprays, angiveligt mod truslen fra voldelige asylansøgere. Men aktionen belyste i høj grad også frygten for, at Danskernes Parti og deres holdningsfæller ikke kun er engagerede gennem det parlamentariske system. Opfordringen til, at man aktivt forbereder sig til selvforsvar, vakte således bekymring²⁰, men belyste samtidig en samfundstendens.

Siden debatten om flygtninge for alvor spidsede til i efteråret 2015 – i takt med, at antallet af asylansøgere steg – har der været flere forsøg på at oprette selvtægtsgupper eller borgerværn som reaktion på en opfattelse af, at politiet ikke har kunnet gøre tilstrækkeligt for at sikre borgernes tryghed. Selvom ingen af disse har været eksplicitte om, at en øget tilstrømning af flygtninge er årsag til deres dannelse, er det tydeligt både ud fra timing og diskussioner på sociale medier, at det er dette, der ligger til grundlag.

Det måske mest interessante ved Soldiers of Odins korte og tumultariske historie i Danmark virker således til at have været mediernes relativt overfladiske, omend massive, dækning af fænomenet.

Måske mest famøst var den finske selvtægtsgruppe Soldiers of Odins indtog i Danmark i foråret 2016, hvilket opnåede massiv dækning i medierne.²¹ Blot få uger senere kunne man imidlertid annoncere, at gruppen havde besluttet sig for at lukke ned igen.²² Soldiers of Odin havde til erklæret formål at holde ro og orden i nattelivet og mindede på mange måder om en – på papiret – mere hårdhændet udgave af de gulklædte Natteravnene. Den danske udgave af Soldiers of Odin havde efter eget udsagn intet andet til fælles med den finske modergruppe end navnet, og én af årsagerne til at man lukkede ned var netop, at man ikke ønskede at blive sat i forbindelse med de værdier, den finske gruppe står for. Det måske mest interessante ved Soldiers of Odins korte og tumultariske historie i Danmark virker således til at have været mediernes relativt overfladiske, omend massive, dækning af fænomenet.

I sensommeren 2016 blev det annonceret, at en gruppe unge mænd på Sydfyn ville oprette et borgerværn – meget i stil med Soldiers of Odin – De Sydfynske Herrer. Annonceringen kom i kølvandet på en markant stigning i antallet af anmeldelser af

krænkelser på Langelandsfestival og de efterfølgende anholdelser af fem asylansøgere. På Facebook gør de Sydfynske Herrer meget ud af at understrege, at man hverken ønsker racistiske ytringer eller uprovokeret vold fra medlemmer. I skrivende stund er der ingen meldinger om, at gruppen har tyet til handling i den virkelige verden.

Lidt mere interessant er gruppen "Danerværn", en borgerværnsgruppe, der ifølge egen hjemmeside er "dannet i erkendelse af, at den danske stat ikke længere lever op til sin første og vigtigste forpligtelse: At beskytte borgerne."²³ Danerværn er således ikke direkte målrettet ikke-vestlig indvandring, men derimod baseret på en opfattelse af, at statens voldsmonopol er blevet brudt, og dermed også den sociale kontrakt mellem individ og stat. Dog er det tydeligt, at Danerværns leder, Asger Gotlieb, i høj grad beskæftiger sig med, hvad han opfatter som truslen fra Islam, og løsningen på landets problemer fremstilles som en blanding af støtte til Danskernes Parti og et selvtagts værn, der skal genoprette lov og orden, indtil staten har muligheden for det. Dog er der ingen tegn på, at Danskernes Parti opdigner eller på anden måde har indflydelse på, at Danerværn mener, at det er nødvendigt at skride til handling. Samtidig understreges det af Danerværn selv, at gruppen kun er til fordel for aktive medlemmer – man beskytter hinanden, ikke andre. Danerværn er som fænomen interessant, men i hvor høj grad, dette fænomen eksisterer uden for cyberspace, er svært at vurdere – der har ikke været reaktioner på henvendelser fra DIIS. Danerværn har ca. 550 følgere på Facebook. I september 2016 udførte gruppen en aktion, "sikker bro", der havde til formål at beskytte en motorvejsbro imod stenkast. Operationen lader til at være foregået aldeles roligt, og ifølge en video fra Danerværn om "operationen" har en del af formålet været at få omtale. Hændelsen skal således muligvis betragtes som et udtryk for, at gruppen forsøger at nå ud til nye, potentielle medlemmer.

Senest meldte også SIAD sig på banen som aktivt borgerværn. Det blev meldt ud, at man ville påbegynde patruljering ved grænsen, idet man anser politiets grænsekontrol som ineffektiv. Terrortruslen blev i denne forbindelse fremhævet som primær årsag: "SIAD er meget utilfredse med den lemfældige grænsekontrol, når terrorbomberne eksploderer rundt omkring i Europa."²⁴ Den nyetablerede grænsekontrol, der opnåede en del opmærksomhed i medierne, blev ikke bemærket af politiet efter deres første mission²⁵.

Danmarks Nationale Front og Frit Danmark

Selvom flere medlemmer af Dansk Nationalsocialistisk Bevægelse (DNSB) fulgte med Daniel Carlsen til det dengang nystartede Danskernes Parti, har andre holdt fast i at organisere sig i bevægelser. Danmarks Nationale Front beskriver sig selv som en "aktivistisk organisation for alle nationalister" og er én af få bevægelser, der med jævne mellemrum udviser aktivitet på deres hjemmeside og på Facebook. Danmarks Nationale Front er ikke udelukkende fokuseret på indvandring, men beskæftiger sig også med den mere klassiske nynazisme, navnligt den "zionistiske" konspiration. Eksempelvis linkes der på gruppens hjemmeside til David Duke, en prominent skikkelse inden for anti-zionistiske bevægelser og tidligere højtstående medlem af Ku-Klux Klan. Mere interessant er det, at Fronten til deres sommerfest, ifølge dem selv, havde besøg fra udlandet. Dette besøg var fra den skandinaviske fraktion af gruppen Blood & Honour – Combat Division 18 (18 repræsenterer det første og det ottende bogstav i alfabetet, og udgør således Adolf Hitlers initialer) – ifølge Blood & Honours egen hjemmeside.²⁶ Blood & Honour er en britisk-startet bevægelse, der tidligere har haft en afdeling i Danmark. Gruppen står ved sin nynazisme og hylder eventuelle personer, der er "modige nok" til at begå vold imod ZOG (Zionist Occupational Government). I et dokument, der er frit tilgængeligt på Blood & Honours internationale hjemmeside, kan man således læse, hvordan "Pacifism is for foolish dreamers and genetic wimps" og at, hvis man tager den meget risikable vej ud i aktiv – frem for teoretisk – væbnet modstand, skal man for alt i verden undgå at have kontakt med de dele af bevægelsen, der arbejder med den lovlige del af kampen, så man ikke risikerer at sætte gruppens politiske arbejde på spil ved at "forbinde disse organisationer til undertrykkende vold og hvad der muligvis vil blive kaldt terrorisme." (Blood & Honour, Field Manual). Betyder det, at Danmarks Nationale Front er fortalere for væbnet oprør, endsige selv går med sådanne tanker? Ikke nødvendigvis, men det tyder på, at der er nogle, der ikke får afløb for deres politiske holdninger ved at debattere med Nye Borgerlige på Facebook eller sætte kryds ud for Daniel Carlsens navn ved et valg. Hvor mange, der går med sådanne sympatier, er svært at sige – fællesbilledet fra sommerens fest rummer 30 personer.

Frit Danmark

Frit Danmark er, som nævnt, officielt et parti, der samler vælgererklæringer for Fremskridtspartiet. På deres hjemmeside kan man erfare, at de ved kommunalvalget 2013 fik 2710 stemmer. Mere interessant er Frit Danmark dog som internetfænomen. Hvor de nye, indvandringskritiske partiers hyldelse af den frie debat muligvis giver plads til nogle krænkende ytringer, hverken opfordrer de til eller bifalder direkte

voldshandlinger. Frit Danmark, som i august 2016 har knap 5000 følgere, har flere eksempler på mere eller mindre direkte opfordringer til vold, enten fra dem selv eller i debattråde på deres side.

I et opslag kan man således læse:

” Den eneste løsning på terrorisme er at fjerne årsagen, og deportere afviste migranter – samtidig bliver borgerne nødt til at blive våbenføre – parate til at forsvare dem selv og andre... ”

Frit Danmark i et opslag på deres egen Facebook væg,
3. august 2016.

Dette citat spiller på et meget benyttet narrativ i sådanne grupper: at samfundet står over for en borgerkrig, hvor "danskere" må være beredt til at kæmpe for deres land og rettigheder. Lignende frygt har også været at finde hos Danerværn. Det er ligeledes undertonen, når Daniel Carlsen påpeger, at "den første sten er kastet", og at det kan blive "meget, meget grimt", selvom han håber på en politisk løsning (interview m. Daniel Carlsen). Interessant er det, at det ikke altid er opfordringer til at begå vold mod indvandrere, men i mindst ligeså høj grad imod de, der tillader indvandringen. Det er det samme, når "Væmmeligboerne" fremhæves af Pernille Vermund, eller når Morten Uhrskov i interview påpeger, at han godt kan forstå, at folk gerne vil migrere til Danmark: vreden er ofte ikke rettet mod de, der forsøger at få et bedre liv, men imod de "danske" politikere, der tillader indvandringen. Denne vrede, rettet mod staten, illustreres af et andet opslag på Frit Danmarks Facebook-væg.

Under et opslag, der omhandler opblomstringen af et tysk borgerværn, kommenteres der fra en følger: "Forståeligt nok. Der er intet andet valg. Staten er blevet folkets fjende og skal elimineres først. Knus "slangens hoved"." (Frit Danmark på Facebook, 9.maj 2016) Efter at en række personer stemmer i og melder sig klar, og efterlyser hvornår sådan et tiltag vil være at finde i Danmark, kommenterer Frit Danmark selv: "Alle I der er klar – find sammen – og dan netværk til når dagen kommer ☺". Det er svært at vurdere alvoren i et sådant sprogbrug. Frit Danmark er ikke en organisation, der repræsenterer mange mennesker eller er kendt i den bredere befolkning. Men det er et symptom på, at der til højre for de partier, der accepterer de parlamentariske spilleregler, finder sig nogle bevægelser og personer, der mener, at disse spilleregler har spillet fallit, og at man skal indstille sig på at gribe til handling på en anden måde.

Ekstraparlamentarisk aktivitet og voldsomt sprog er ikke ensbetydende med fysisk vold

Der er – ikke overraskende – grupper, der beskæftiger sig med kritik af indvandring, og som ikke er engageret i partipolitisk arbejde. Der er eksempler på, at man har forsøgt at skabe borgerværn, og fra eksempelvis Frit Danmark er borgerkrigsdiskursen tilstede. Danmarks Nationale Fronts flirten med en gruppe som Blood & Honour er det stærkeste tegn på en sympati for voldshandlinger. Der er altså en række grupper, der kombinerer deres støtte til partier som Danskernes Parti med en mere aktivistisk tilgang til deres politiske mærkesager. Dog er det ikke tydeligt, at den forstærkede parlamentariske deltagelse af indvandringskritiske partier som Nye Borgerlige og Danskernes Parti påvirker disse grupper i en mere voldelig retning.

Hos de grupper, der benytter et aggressivt og til tider voldeligt sprog, kan man særligt spore en vrede rettet mod systemet. Det er således ikke kun et umiddelbart had rettet mod "de fremmede", men i høj grad også rettet mod de politikere, som man mener har været skyld i, at samfundet har taget en forkert drejning. Hadet har dog, tilsyneladende, ikke resulteret i organiseret vold fra en eneste af disse grupperinger.

Opsummering

Det er indtil nu blevet vurderet, at der er en række grupper, der både inden for og uden for det parlamentariske system er engageret i politisk aktivitet med fokus på hård kritik af ikke-vestlig indvandring til Vesten og politikernes håndtering af denne. Disse grupper nyder netop nu gode muligheder for at nå bredt ud med deres holdninger. At en stor del af disse grupper er aktive inden for systemet, bør, jf. teorien om politiske mulighedsstrukturer, betyde, at der er mindre tilbøjelighed til voldelig protest. Denne tese bekræftes umiddelbart af det faktum, at vi ikke har oplevet politisk vold fra det yderste højre i Danmark i forbindelse med den nuværende debat om flygtninge. Omvendt er eksistensen af ekstra-parlamentariske grupper samtidig et levende bevis på, at parlamentarisk deltagelse ikke er svaret for alle. En række borgerværn og Danskernes Partis egen aktion med "asylspray" peger netop på, at deltagelse i det parlamentariske system ikke stiller alle tilfredse. At antyde at visse politiske partiers holdninger og handlinger skulle lede til vold, er ikke intentionen med indeværende rapport, men omvendt må man forholde sig kritisk til tesen om, at en livlig politisk debat nødvendigvis eliminerer risikoen for vold. Selvom den aktive partipolitiske aktivitet hos de indvandringskritiske partier muligvis er en del af forklaringen på den, tilsyneladende, udeblivende højreekstreme vold i Danmark, kan der ikke etableres nogen kausal sammenhæng, og nulsumsspillet må betragtes om en kraftig forsimpning af virkeligheden.

Frygten for, at en øget platform for partier som Danskernes Parti vil øge risikoen for vold, idet de har fået et mere effektivt talerør, bekræftes ikke umiddelbart af at rette fokus på de, mere eller mindre, organiserede grupperinger, der er aktive i Danmark. Men grupperne er ikke nødvendigvis det eneste – eller mest relevante – sted at lede efter risikoen for politisk vold.

En vurdering af, hvorvidt der er potentiale til vold – eller terror – fra det yderste højre, bør således ikke kun fokusere på organiserede grupper. Hverken ved tidligere eksempler på politisk vold – eller terror – fra højre eller fra erklærede islamister har det været de organiserede grupper, der står for majoriteten af angreb, men derimod netop enkeltpersoner, der muligvis har ladet sig inspirere af den offentlige diskurs.

TRUSLEN FRA ENKELTPERSONER

Den samtidige kontekst af terrorangreb og et intensiveret fokus på udlændingepolitik har altså medført, at en række partier, der opererer inden for det parlamentariske system, oplever øgede muligheder for at skabe resonans med deres budskaber. Samtidig har nogle grupper, inklusive borgerværn, reageret på den tilspidsede debat. Selvom de sidstnævnte har en mere fysisk tilgang til udøvelsen af politik, fremstår de til stadighed ikkevoldelige. Det efterlader undersøgelsen af det sidste niveau; enkeltpersoner, der handler på egen hånd.

Politisering af vold

I kølvandet på de to mest markante eksempler på racistisk motiveret vold i Skandinavien – Anders Breiviks angreb i 2011 og Peter Mangs' skyderier i Malmö i 2009-10 – har der været spekulation om, at netop stærkt indvandringskritiske partier og den førte diskurs på området havde afgørende betydning for, at gerningsmændene handlede som de gjorde.²⁷ Sindre Bangstad skrev følgende i en kronik i 2012:

”

Når retssagen for angrebene d. 22. juli er overstået, vil det ikke længere være muligt for norske, højreekstreme islamofober at benægte, at Breivik rent faktisk var inspireret og motiveret af deres idealer, fabrikationer og fordrejninger. Det vil heller ikke være muligt for Fremskridtspartiet, Norges tredje mest populære parti, at benægte, at dets politiske retorik om Islam og muslimer i Norge var en del af den ideologi, der formede Breivik, som i omkring 10 år – indtil 2006 – var et dedikeret medlem af partiet.²⁸ ”

Ovenstående citat er symptomatisk for den diskussion, der i mange år har raset inden for forskningen i terrorisme; hvilken rolle spiller ideologi for personers tilbøjelighed til at udøve vold? Bangstads argument herover er netop, at en ideologi – der stammer fra det politiske højre – delvist har formet terroristen Breivik. Det er altså det omvendte argument end den tidligere gennemgåede "nulssumtese". Et alternativ til denne udlægning er, at personer, der allerede besidder evnen til at begå vold, kan udnytte en aktuel diskurs eller politik til at "opgradere" deres voldshandlinger. DIIS har tidligere behandlet, hvordan tidligere kriminelle muligvis benytter et tilgængeligt narrativ til at "politisere" deres vold (DIIS 2015a). Ved at benytte en særlig politisk eller ideologisk fortælling har gerningsmænd mulighed for at "opgradere" deres vold til at være terrorisme og del af en større bevægelse. Begge argumenter er baseret på, at udredelsen af visse diskurser muligvis kan bidrage til, at visse personer griber til vold.

Når vi vurderer det yderste højre, er det altså ikke hos mere eller mindre organiserede grupper, at vi nødvendigvis skal frygte vold, men især også fra enkeltpersoner, der lader sig inspirere eller udnytter en herskende diskurs.

Altså er der forskning, der peger på, at politiske mulighedsstrukturer har den afgørende mangel – at teorien ikke underbygger virkeligheden. Argumentet er, at der godt nok er fredeligt omkring parlamentarisk engagerede partier, men at de stiller en fortælling til rådighed, der kan benyttes af andre til at begå vold. Hverken Breivik eller Mangs var del af organiserede grupper, men var ene om deres gerninger, og var altså – ifølge nogen – inspireret af nogle partiers diskurs på udlændingområdet.

En opgørelse fra Southern Poverty Law Center i USA nåede frem til, at 74 % af de mere end 60 tilfælde af terrorisme begået af amerikanere blev begået af én eller maksimalt to personer uden tilknytning til større grupper.²⁹ Endelig fastslår Ravndal, at ud af det – faldende – antal af højre-ekstreme angreb i Vesteuropa har størstedelen været begået af "uorganiserede bander og enkeltpersoner" (Ravndal 2016). Når vi vurderer det yderste højre, er det altså ikke hos mere eller mindre organiserede grupper, at vi nødvendigvis skal frygte vold, men især også fra enkeltpersoner, der lader sig inspirere eller udnytter en herskende diskurs.

HØJREKSTREM VOLD I EUROPA

Efterhånden står det klart, at der ikke har fundet højreekstrem vold sted i Danmark i nyere tid af et sådant omfang, at det har opnået terrorprædikatet. For at vurdere tesen om, at en intensiveret diskurs på flygtninge-indvandrerområdet kan benyttes af enkeltpersoner til at begå voldshandlinger, må vi for en kort stund skue ud over landets grænser.

Som nævnt har det været påpeget, at Anders Breivik i høj grad var inspireret af den yderste højrefløj i norsk politik, og den mest markante terrorhandling i Norden er altså samtidig et eksempel på, at teorien om mulighedsstrukturer er forsimplet.

Siden Anders Breivik mindede Skandinavien om, at politisk vold ikke kun kommer fra islamismen, har der været andre eksempler på højreekstremistisk "terrorisme" i Europa. Også i disse tilfælde har der været tale om handlinger begået af enkeltpersoner uden nogen organisatorisk tilknytning.

Få dage efter sin ankomst til England i 2013 dræbte den ukrainske studerende, Pavlo Lapshyn, en ældre, muslimsk mand, der angiveligt var udvalgt udelukkende grundet hans religiøse tilhørsforhold. Efterfølgende detonerede Lapshyn en hjemmelavet bombe foran en moske, og politiet fandt yderligere sprængstof på hans bopæl.³⁰ Lapshyn fik 40 år i fængsel for sine terrorhandlinger. Hans ønske var angiveligt at være den gnist, der skulle antænde en racekrig.

Midt i en intensiveret debat om, hvilken retning Sveriges udlændingepolitik skulle bevæges i, blev Trollhättan i oktober 2015 kulisse for en handling, der rystede landet. En ung, maskeret mand benyttede sit medbragte sværd til at dræbe to og såre yderligere to på en skole – hovedsageligt for indvandrere. Episoden endte med, at gerningsmanden blev skudt og dræbt af politiet. Myndighederne erfarede efterfølgende, at han både havde haft kontakt med nazisme og yderligtgående, indvandringskritiske partier i Sverige.³¹

Det 41-årige parlamentsmedlem for Labour, Jo Cox, var pro-EU og udtalt fortalere for, at man som flygtning har rettigheder, der skal respekteres. Hendes drabsmand, Thomas Mair, var noget nær det modsatte. Mair svarede, da han blev bedt om at oplyse sit navn i retten, "death to traitors, freedom for Britain."³² Han blev hørt råbe "Britain First", imens han begik drabet, der spillede ind i den betændte debat forud for Storbritanniens afstemning om forsat medlemskab af den Europæiske Union.

Britain First er et indvandringskritisk parti på den yderste højrefløj i Storbritannien. Det nyeste eksempel på vold, der angiveligt blev begået med racistisk motivation, krævede samtidig det højeste antal ofre af de her nævnte eksempler. Ali Sonboli var en 18-årig mand, der dræbte ni mennesker, inden han tog sit eget liv i München i juli 2016. Et vidne berettede – i de forvirrede første stunder efter angrebet – at have hørt den tysk-iranske gerningsmand råbe Allahu Akhbar,³³ og det var således et spørgsmål om tid, før Islamisk Stat endnu engang ville påtage sig skylden for at have spredt frygt på det europæiske kontinent. I en uge, hvor Tyskland allerede havde været vidne til et økseangreb begået af en afghansk teenager, var antagelserne lige for. Gerningsmanden var delvist "ikkevestlig", hvilket i tidens ånd pegede pilen mod IS' hovedsæde i Raqqa, når skylden skulle placeres. At man senere på ugen skulle opleve yderligere to mere eller mindre vellykkede angreb, illustrerer kun yderligere stemningen i landet. Ret hurtigt blev billedet af endnu et IS-orkestreret angreb dog pillet fra hinanden. Sonboli begik sin udåd på 5-året for Breiviks angreb og havde angiveligt planlagt angrebet efter at have studeret masseskyderier.³⁴ Senere kom det frem, at Sonboli var "racist" og anså det som en ære, at han delte fødselsdag med Adolf Hitler.³⁵

Ligesom der med Breivik er blevet spekuleret i, at diskursen på den politiske højrefløj tjente som ideologisk inspiration, kan det ikke udelukkes, at eksempelvis den intense debat om Brexit havde en påvirkning på Thomas Mair, eller at han benyttede det politiske klima til at udøve sin vold. Ud fra samme ræsonnement er det muligt, at en sammenkædning af flygtningedebatten og sikkerhedspolitik, særligt hvis den bliver ført i et stadigt mere polariseret klima, kan få personer til at begå vold i Danmark, sådan som det har været tilfældet i flere af vores nabolande. Jo mere debatten benytter en diskurs om en eksistentiel trussel, desto større risiko er der måske for, at nogle vil opfatte det som deres pligt at gribe til handling. Debatten om flygtninge vil så at sige risikere at stille en fortælling – eller ideologi – til rådighed for allerede voldelige personer, der "politiserer" deres voldshandlinger. Dermed ikke sagt, at der er en direkte forbindelse fra dette yderste led til den førte politik på den politiske højrefløj. At have en specifik politisk holdning, uanset hvor kontroversiel den kan opfattes, er ikke ensbetydende med, at man nærer sympati for personer, der begår vold, uanset om de deler disse holdninger. Men det er ikke desto mindre muligt, baseret på erfaringer fra Europa, at den aktuelle kontekst og det politiske klima vil have en effekt på personer med voldelige tilbøjeligheder.

Hadforbrydelser

Denne rapport har indtil nu ikke beskæftiget sig med fænomenet hate-crime, eller hadforbrydelser, men har fokuseret på politisk vold, der har opnået prædikatet terrorisme. Men hvornår skifter en handling karakter fra at være en hadforbrydelse til at være terrorisme? De tilgængelige data om hadforbrydelser i Danmark er begrænset, og den bedste kilde er således Rigspolitiets årsrapport vedrørende hadforbrydelser (Rigspolitiet 2015). Rapporten udkom første gang i 2016 i forbindelse med, at hadforbrydelser skiftede til at være underlagt Rigspolitiet. Af samme grund er det ikke muligt at sammenligne rapporten med tidligere år. PET, som hadforbrydelser tidligere var underlagt, vurderede at antallet af hadforbrydelser i 2013 var det laveste siden 2009.³⁶ I rapporten om 2015 fremgår det, at ud af 60 tilfælde af religiøst motiverede hadforbrydelse var 41 rettet mod muslimer, mod 13 og 5 mod henholdsvis jøder og kristne (Rigspolitiet 2015; 11). Samtidig konkluderes det, at "politiet fremadrettet bør have et særligt fokus på hadforbrydelser på sociale medier og hadforbrydelser som reaktion på terrorhændelser." (Rigspolitiet 2015;1). Når voldelige tendenser fra det yderste højre fremadrettet skal vurderes, særligt i den kontekst, der har været præmissen for indeværende rapport, bør hadforbrydelser tages i betragtning som et udtryk for, at visse holdninger ikke kun kommer til udtryk igennem aktiv deltagelse i den politiske debat.

IDEOLOGISKE ENMANDSHÆRE ELLER VOLDELIGE TABERE

Det er altså muligt, at fortællingen om en eksistentiel trussel kan bidrage til en potentiel tiltrækning af personer, der allerede har voldelige tendenser, eller at personer lader sig inspirere af en vis diskurs. Men samtidig må vi have for øje, at vi i samfundet har en tendens til at læse politiske motivation ind i nogle former for vold, samtidig med, at vi muligvis overser politikken i andre tilfælde. Altså er det ikke kun gerningsmændene, der politiserer deres handlinger, men også det omgivende samfund, der politiserer – og afpolitiserer – voldshandlinger.

Terrorisme handler frem for alt om at skabe frygt i det samfund, hvori man begår sine handlinger. Derfor er det centralt, hvordan vi selv opfatter voldshandlinger. Siden den 11. september 2001 har den islamistiske terrorisme haft et solidt fundament, der har betydet, at mistanken om, at en handling er islamistisk terrorisme, er blevet en slags standardindstilling, som der altid spekuleres i. Ethvert tegn på en forbindelse til Islam, uanset hvor ubetydeligt eller overfladisk det er, bliver

tolket som et tegn på, at en gerning er en del en opfattet islamistisk terrorbølge. Et eksempel på dette kan findes i historien om Yassin Salhi, en franskmand der på brutal vis halshuggede sin tidligere arbejdsgiver og sendte billeder af dette til Syrien, inden han forsøgte at sprænge et gasværk i luften. Efterfølgende påstod han selv, at han handlede på grund af en personlig disput med sin tidligere chef, alt imens den franske regering forbandt ham til islamistisk terrorisme³⁷ – begge ting er sandsynligvis tilfældet. At dræbe sin chef, som man har en kontrovers med, er ikke en traditionel terroristisk handling. Men medbringer man et IS-flag, indgår denne handling pludselig i en større sammenhæng, og offerets forhold til gerningsmanden får mindre betydning: det afgørende er netop, at sådanne handlinger kan ramme alle vegne. Samfundets politisering af eksempelvis Salhis gerninger hæver det fra at være en meget specifik, personligt motiveret kriminel handling til at være terrorisme, der kan ramme os alle. Fordi fortællingen om den islamistiske terrorisme er blevet så stærk, har den ikke alene en tiltrækningskraft på potentielle gerningsmænd, men også på Vesten som modtager.

Den islamistiske terrorisme har altså haft succes til at etablere sig selv som en effektiv fortælling, der både evner at tiltrække følgere og påvirke samfundets måde at opfatte handlinger på. Når vi i kølvandet på terrorangreb finkæmmer gerningsmændenes fortid, er det ofte i en forudindtaget jagt på et "tipping-point"; et tidspunkt hvorpå personen blev "radikaliseret". Denne jagt på en radikaliserings rosetasten, der kan forklare og dermed forebygge alle fremtidige terrorangreb, betyder også, at vi ikke altid benytter de normale analytiske værktøjer, en kriminalsag ville påkræve. Dette er ikke tilfældet, når det gælder politisk motiveret vold af "højre-ekstremister".

Da Anders Breivik begik sine handlinger, efterlod han sig et manifest, der gav til kende, at han var en del af et internationalt netværk, der kæmpede for en fælles sag, men at man i fællesskab havde besluttet at undgå kontakt af frygt for at blive opdaget (Breivik 2011: 1377-1414, Jacobsen 2015). Virkeligheden var dog nærmere, at Breivik var uden sociale egenskaber, og generelt blev det i den efterfølgende retssag afsløret, hvordan han havde fejlet med stort set alt, hvad han gav sig i kast med (Seierstad 2013, Ravndal). Bangstad påpeger, at denne efterrationalisering, der i høj grad afpolitiserede Breivik, og i stedet fremstillede ham som en "wacko", bevidst eller ubevidst, blev foretaget af nordmænd for, at de kunne undgå at forholde sig til den politiske diskurs' rolle i Breiviks udvikling.³⁸ Man fjernede altså samfundets skyld ved at nedtone det politiske aspekt i Breiviks handlinger. Uanset bevæggrunden

for denne afpolitisering er det et eksempel på, at der er forskel på, hvordan samfundet opfatter vold. Hvor islamistisk vold bliver opfattet som en del af en bølge af islamistisk terrorisme, bliver højreekstrem vold nærmere opfattet som begået af "voldelige tabere". Mens vi har en tendens til at politisere den vold, der inden for rimelighedens grænser kan tilskrives islamismen, har vi muligvis en tendens til det modsatte, når det drejer sig om politisk vold fra højre; vi tillægger ikke på samme måde volden en politisk mening men bruger derimod flere ressourcer på at forklare volden ud fra normale, kriminologiske og psykologiske faktorer.

Dette blev til dels eksemplificeret ved mordet på Jo Cox. Drabet skete i en tid, hvor det britiske samfund var mere splittet end længe på grund af den umiddelbart forestående Brexit-afstemning, og blev på ingen måde forbigået i pressen. Medierne blev dog efterfølgende kritiseret for at behandle drabet som netop "kun" det: et drab, begået af en "ensom" mand, Thomas Mair, der havde døjet med psykisk sygdom.³⁹ Mediernes behandling af Mair blev sammenlignet med et andet, voldeligt attentat på en britisk politiker, Roshonara Choudrys drabsforsøg på det britiske parlamentsmedlem Stephen Timms. Kritikken lød på, at de fleste medier havde betragtet Choudry som en islamistisk terrorist, hvorimod Mairs psykiske ustabilitet og sociale udfordringer fik lov til at indtage en meget betydningsfuld rolle i forklaringen af hans gerninger – ikke ulig efterspillet for Anders Breivik.

Det er dog ikke kun i måden, hvorpå vi omtaler hændelser, at vores politisering eller afpolitisering af vold har en indvirkning. Den tidligere nævnte sag om ukrainske Pavlo Lapshyn illustrer dette. Efter sine gerninger erklærede Lapshyn over for politiet, at hans mål var "at øge racekonflikt, fordi de er ikke hvide og jeg er hvid."⁴⁰ Han havde altså et udtalt, ideologisk motiv. I 2013 blev en anden mand også slået ihjel af gerningsmænd, der angiveligt havde et "ideologisk motiv": den britiske soldat Lee Rigby. Sagen er markant, dels fordi offeret var soldat og således et symbol på staten, hvilket understregede mistanken om, at gerningsmændene var politisk motiverede. Nok ligeså afgørende for sagens mediedækning var, at drabet foregik for rullende amatørkameraer. Michael Adebolajo dræbte Lee Rigby, angiveligt inspireret af al Qaeda, og fik britiske iPhone-kameraer til at sprede frygten. COBRA er et tværministerielt råd, der samles i Storbritannien i nødsituationer. Der blev afholdt et COBRA-møde efter drabet på Rigby, men ikke efter drabet på Saleem. Det fik lokale til at sætte spørgsmålstejn ved, om reaktionerne på drab af muslimer var anderledes end ved drab begået af muslimer.⁴¹

Hvis ikke myndigheder, medier eller andre forholder sig nuanceret til, hvornår politiseringen af vold forekommer, risikerer vi muligvis at overse – og dermed at adressere – en vigtig udfordring for vores samfund. Dette er symptomatisk for vores behandling af hadforbrydelser – måske inklusive den relativt lette gennemgang af fænomenet i denne rapport. Der er ingen tvivl om den monumentale udfordring, Vesten står overfor i form af islamistisk terrorisme. Den er en overvejende faktor i vores udenrigspolitik og kan ikke – uanset uenigheder om tilgange til forebyggelse af radikaliserings og andet – benægtes at være en afgørende faktor i dansk, europæisk og global politik. Denne, sidste, del af rapporten har ikke til formål at så tvivl ved dette, ej heller er det intentionen at tale højreekstremistisk vold op til at udgøre en tilsvarende udfordring. Men for et samfund, der både søger at optimere sikkerheden for alle borgere og kæmper med at få alle borgere til at føle sig lige inkluderet i samfundet, er vores tendens til at afpolitisere vold, der er begået fra det yderste højre, vigtigt at have for øje.

KONKLUSION

Da DR2 d. 22. september 2016 sendte "Debatten – Slut med Flygtninge", nåede debatten om udlændingepolitik i Danmark nye højder eller et nyt lavpunkt, alt efter hvorfra man betragter den. Nye Borgerlige og Dansk Folkeparti stod for nogle ytringer, der chokerede på den anden side af spektret, hvor ikke mindst Radikales Morten Østergaard efterfølgende var ude og kritisere tonen.⁴² Der er således ikke noget, der tyder på, at debatten om Danmarks kurs på udlændingeområdet er på vej i dvale, uanset om antallet af asylansøgere de seneste måneder har været faldende.

Udgangspunktet for denne rapport var en undersøgelse af, hvordan en periode med en intensiveret debat om flygtningekrisen og truslen fra terrorisme muligvis har påvirket det yderste af den indvandningskritiske fløj i Danmark. Det kan konstateres, at den politiske debat er tydeligt præget. Et parti, Nye Borgerlige, der har det som deres udtalte mærkesag at foretage væsentlige stramninger på udlændingeområdet, har indsamlet det fornødne antal vælgererklæringer og formodes at stille op til næste Folketingsvalg. Danskernes Parti regner selv med at nå samme mål. Både strukturelle og kontekstuelle muligheder fordrer, at de lige nu oplever medgang. Strukturelt er der helt enkelt tale om, at Danmark har et meget transparent og let tilgængeligt parlamentarisk system. Altså har man gode muligheder, selv hvis man ikke besidder samme holdninger som "etablissementet", for at forsøge at bringe ens mærkesager på Borgen. Det andet argument for, at personer med udlændingekritiske holdninger p.t. kan forventes at benytte det parlamentariske system, er, at der er gunstige forhold for partier, der tilbyder en hårdere kurs på udlændingeområdet end

Dansk Folkeparti. Partiet, der i 20 år har været kendt som det strammeste parti på området, er påvirket af, at de har vokset sig til det største parti i blå blok. Det giver partier som Danskernes Parti og Nye Borgerlige mulighed for at positionere sig selv som reelle oppositionspartier, imens DF fremstilles som værende blevet en del af det etablerede Christiansborg. Ikke mindst, når det handler om at reagere på terrorangreb, kan der spores en forskel mellem Dansk Folkeparti og disse nye partier. Det kan konkluderes, at der både foreligger strukturelle og kontekstuelle muligheder for, at de mest indvandringskritiske partier kan tage aktiv del i det parlamentariske system i Danmark. Dette kan ifølge ideen om politiske mulighedsstrukturer bidrage til at forklare, hvorfor Danmark mere eller mindre er gået fri af den højreekstreme vold.

Kigger man uden for det parlamentarisk system, bliver billedet imidlertid mindre klart. Der er grupper, der engagerer sig politisk på andre måder end gennem det etablerede system, og retorikken er – ofte – grov. Samtidig har det danske samfund oplevet dannelsen af en række borgerværn eller "modstandsbevægelser". Uanset at disse indtil nu fremstår relativt fredelige, er det et udtryk for, at man netop ikke bliver stille tilfreds med det parlamentariske system. At Danskernes Parti selv har lavet aktioner, der kan opfattes som opfordringer til selvtægt eller selvforsvar, bekræfter, at partipolitikken ikke er den eneste kanal for de mest udlændingekritiske holdninger.

Dog må det samtidig konstateres, at der ikke er eksempler på voldelig adfærd fra de organiserede grupper. Selvom Danmarks Nationale Front har interageret med personer fra det voldelige Blood & Honour – hvilket bør tages alvorligt – er de indvandringskritiske grupper først og fremmest tilstede på diverse internetfora, hvilket igen kan aflede deres engagement fra at komme til udtryk i den virkelige verden. Hvor uenig man end kan være med de holdninger, der bliver ytret her, er det dog vigtigt at skelne mellem lovlige ytringer og ulovlige handlinger. Sidstnævnte er – endnu – sjældent set fra det yderste højre i Danmark.

Ved at skue mod internationale eksempler på politisk motiveret vold må vi imidlertid indse, at det ikke kun er hos organiserede grupper, at den politiske vold kan opstå. Ofte har der været tale om enkeltstående individer, der har politiseret deres vold og benyttet en tilgængelig fortælling til at hæve deres voldshandlinger – og dermed dem selv – til et mere prestigøst niveau. Ud fra denne betragtning kan det ikke udelukkes, at den stigende polarisering i debatten om udlændinge og muligheden for at fremstille den som afgørende for vores samfunds fremtid, vil inspirere enkeltpersoner til at ty til vold. I denne forbindelse forekommer det, at hadforbrydelser, der er begået med racistisk eller religiøst motiv, bør tages alvorligt. Samtidig er det vigtigt at have for øje, at der netop nu er et øget fokus på den politiske vold begået af islamister, hvilket muligvis betyder, at vi som samfund overser politisk vold begået af, eksempelvis, personer på det yderste højre.

NOTER

- 1 https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/E3C50EA0-BD36-4DDD-9C8D-7AAF44DE1F12/0/seneste_tal_udlaendingegeomraadet.pdf
- 2 <https://www.pet.dk/Nyheder/2016/~~/media/VTD%202016/20160428VTDpdf.ashx>
- 3 <http://politiken.dk/indland/premium/ECE3347334/soeren-pind-retorikken-paa-hoejrefloejen-kan-anspore-brevik-typer/>
- 4 <http://www.b.dk/kommentarer/jeg-mener-hvad-jeg-aldid-har-ment-soeren-krarup>
- 5 <http://www.reuters.com/article/us-germany-extremism-idUSKCN0ZE1NS>
- 6 <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/23/munich-shooting-everything-we-know-about-the-shopping-centre-gun/>
- 7 <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/06/17/its-time-to-call-the-killing-of-jo-cox-what-it-is-an-act-of-far/>
- 8 Debatten, DR2, 22/9/2016
- 9 Pernille Vermunds Facebook profil, tilgået 26-05-2016
- 10 <http://nyheder.tv2.dk/politik/2016-05-23-nyt-dansk-hoejreparti-paa-vej-dansk-folkeparti-er-alt-for-bloedsødent>
- 11 <http://www.politiko.dk/nyheder/ernille-vermund-hylder-sin-muslimske-barndomsveninde-og-saa-gaar-hendes-foe>
- 12 <https://siaddk.wordpress.com/2015/09/30/skinretssagen-om-muhammedtegningen/>
- 13 <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/01/refugees-isis-nato-commander-terrorists>
- 14 <http://syntaksis.dk/aarets-ord-2015-flygtningestroemme/>
- 15 <http://www.politiko.dk/nyheder/stoerre-utyghed-sender-tilliden-til-politikerne-mod-bunden>
- 16 Se eksempelvis <http://www.altinget.dk/artikel/overblik-her-er-de-nye-udlaendingestramninger>
- 17 <https://danskernesparti.dk/archives/5005>
- 18 <http://puls.politiko.dk/nej-til-muslimsk-indvandring-til-danmark/>
- 19 Se eksempelvis Appadurai 2006
- 20 Se bl.a. Zenia Stampes indlæg om aktionen: <https://www.facebook.com/zeniastamp/posts/146033333982830>
- 21 Se eksempelvis: <http://politiken.dk/indland/politik/ECE3133108/pind-advarer-mod-politisk-ekstremisme-og-selvtægt/>
<http://www.bt.dk/politik/thomas-larsen-oproeret-fra-hoejre-ulmer-i-danmark>
- 22 <http://sn.dk/Kalundborg/Soldiers-of-Odin-er-nedlagt/artikel/565438>
- 23 <http://www.danervaern.dk/>
- 24 <https://siaddk.wordpress.com/2016/09/25/siad-patruljerer-ved-graensen/>
- 25 <http://www.jv.dk/artikel/2392376:Regionalt-Politiet-til-graensevogtere-Hold-jer-vaek>
- 26 <http://www.bloodandhonour.se/news/>
- 27 Se eksempelvis Mattias Gardell: Raskrigaren : seriemördaren Peter Mangs (2015) og Sindre Bangstad: Anders Breivik and the Rise of Islamophobia (2014)
- 28 <https://www.theguardian.com/commentisfree/belief/2012/aug/28/anders-breivik-norway-islamophobia-muslims>
Frit oversat fra engelsk
- 29 <https://www.splcenter.org/20150212/lone-wolf-report>
- 30 <https://www.theguardian.com/uk-news/2013/oct/25/ukrainian-white-supremacist-murder-mosque-bombs-pavlo-lapshyn>
- 31 <http://nyheder.tv2.dk/udland/2015-10-22-svensk-svaerdmand-var-til-haard-rock-og-hitler-film>

- 32 <http://www.newyorker.com/news/news-desk/the-politics-of-murder-in-britain>
- 33 <http://politiken.dk/udland/ECE3309350/skoed-sig-selv-som-den-sidste-ingen-ved-hvorfor-9-mennesker-skulle-doe-i-mnchen-i-aftes/>
- 34 <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/23/munich-shooting-everything-we-know-about-the-shopping-centre-gun/>
- 35 <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/27/munich-gunman-saw-sharing-hitlers-birthday-as-special-honour>
- 36 <http://www.dkr.dk/hadforbrydelser>
- 37 <http://www.bbc.com/news/world-europe-35166691>
- 38 <https://www.theguardian.com/commentisfree/belief/2012/aug/28/anders-breivik-norway-islamophobia-muslims>
- 39 <https://theintercept.com/2016/06/17/why-is-the-killer-of-british-mp-jo-cox-not-being-called-a-terrorist>
- 40 <http://www.bbc.com/news/uk-england-birmingham-24586050>
- 41 <http://www.bbc.com/news/uk-england-birmingham-24653806>
- 42 <http://www.b.dk/nationalt/morten-oestergaard-rystet-i-hidsig-debat-jeg-har-aldrig-oplevet-noget-lignende>

Referencer

- Appadurai 2006. Appadurai, Arjun: Fear of Small Numbers: An essay on the geography of Anger, Duke University Press, 2006
- Breivik 2011. Breivik, Anders (2011). 2083 – A European Declaration of Independence, <http://publicintelligence.net/anders-behring-breiviks-complete-manifesto-2083-a-european-declaration-of-independence/> (5. marts 2015).
- CTA 2016. Center for Terroranalyse: Vurdering af terrortruslen mod Danmark, Politiets Efterretningstjeneste, 28. april 2016
- Danskernes Parti 2015. Danskernes Parti: "Arbejdsprogram for indvandring og hjemsendelser Global mangfoldighed og et dansk Danmark", 1. oplag 2015
- DF 2015a. Thulesen Dahl, Kristian: "Danmark Må Sikres Bedre", Kristian Thulesen Dahls nyhedsbrev, 23.februar 2015
- DF 2015b. Thulesen Dahl, Kristian: "Tankerne er hos de dræbtes familier", Kristian Thulesen Dahls nyhedsbrev, 16.februar 2015
- DF 2016. Skaarup, Peter: "Ikke mere Terror", Dansk Folkepartis Nyhedsbrev, mandag d. 15 februar 2016
- DIIS 2015a. <http://www.diis.dk/publikationer/etablerede-forstaaelse-radikalisering-boer-suppleres-andre-tilgange>
- DIIS 2015b. http://pure.diis.dk/ws/files/267906/Politisering_af_vold_FINAL_WEB.pdf
- Europol 2016. European Law Enforcement Agency: Terrorism Situation and Trend Report 2016, Hague
- Hegghammer og Nesser 2015. Hegghammer, Thomas og Nesser, Peter: Assessing the Islamic State's Commitment to Attacking the West in Perspectives on Terrorism, Vol. 9, 4, 2015
- Infomedia 2016. Infomedia: "Strømninger I flygtningedebatten – En medie- og befolkningsanalyse af den danske flygtningedebat – i Danmark og i udlandet", 2016
- Jacobsen 2015. Jacobsen, Jæppe T. Terrorisme i cyberspace: udfordringer ved organisering og udførelse af politisk vold online, i Politica, 47. årg. nr. 3 2015, 404-423
- Koehler 2016. Koehler, Daniel: "Right-Wing Extremism and terrorism in Europe" I Prism 6, no. 2, 2016
- Koopmans og Olzak 2004. Koopmans, Ruud og Olzak, Susan: Discursive Opportunities and the Evolution of Right Wing Violence in Germany, American Journal of Sociology Vol. 110, No. 1 (July 2004), pp. 198-230

Lindekilde og Olesen 2015. Lindekilda, Lasse og Olesen, Thomas: "Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser", Hans Reitzels Forlag, 2015

Norris 2005. Norris, Pippa: Radical Right: Voters and Parties in the regulated market, Cambridge University Press, 2005

Ravndal 2013. Ravndal, Jacob (2013). Anders Behring Breivik's use of the Internet and social media. Journal EXIT-Deutschland 2: 172-185

Ravndal 2016. Ravndal, Jacob Aasland: Right-Wing Terrorism and Violence in Western Europe: Introducing the RTV Dataset, in Perspectives on Terrorism, Vol. 10, no 3 (2016)

Rigspolitiet 2015. Rigspolitiet, Nationalt Forebyggelsescenter: Hadforbrydelser I 2015, NFC, juni 2016

Seierstad 2013. Seierstad, Åsne (2013). En av oss – en fortelling om Norge. Oslo: Kagge.

DIIS · Dansk Institut for Internationale Studier

DIIS er en uafhængig, statslig forskningsinstitution, der arbejder med internationale studier. Vi udfører og kommunikerer forskning og analysearbejde inden for globalisering, sikkerhed, udvikling og udenrigspolitik. Vi stræber efter den højeste akademiske kvalitet, og arbejder på at vores forskningsresultater skal få indflydelse på dagsordenen indenfor forskning, politik og den offentlige debat.

DIIS · DANSK INSTITUT FOR INTERNATIONALE STUDIER
Østbanegade 117 | 2100 København Ø | www.diis.dk